

**ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

**РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА**
(Інформаційно-аналітичний дайджест)

Травень – червень 2014 р.

Київ – 2014

УДК 341:061.1ЄС

ББК 67.412(4)

Р45

СЕРІЯ «РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА»

*Серію рекомендовано до друку Вченою радою Інституту законодавства
Верховної Ради України (Протокол № 9 від 26 жовтня 2006 р.)*

За загальною редакцією В. О. Зайчука,
академіка НАПН України

Реферативний огляд європейського права / За заг. ред. В. О. Зайчука.
Р45 – Трав. – черв. 2014 р. – К., 2014. – 58 с.

Серію «Реферативний огляд європейського права» підготовлено Інститутом законодавства Верховної Ради України з метою оперативного системного інформування державних органів, наукових установ та громадськості щодо прийняття європейських законодавчих актів, розвитку європейської правової доктрини та практики Європейського суду з прав людини.

Серію розраховано на народних депутатів України, депутатів місцевих рад, працівників секретаріатів комітетів і фракцій Верховної Ради України, помічників-консультантів народних депутатів України, а також фахівців, які працюють у сфері адаптації національного законодавства до норм європейського права.

УДК 341:061.1ЄС

ББК 67.412(4)

© Інститут законодавства Верховної Ради України, 2014

РЕЗЮМЕ ВИПУСКУ

У першому розділі реферативного огляду подаються анотації новоухвалених актів Ради Європи. Зокрема, у травні – червні 2014 року увагу РЄ було зосереджено на врегулюванні окремих аспектів співпраці з Європейським судом з прав людини, удосконаленні захисту й забезпечення безпеки користувачів у кіберпросторі, підвищенні ефективності імплементації Європейської конвенції про громадянство, а також становищі і правах національних меншин в Європі.

Серед новел законодавства Європейського Союзу, огляду яких присвячено другий розділ, варто назвати акти, якими встановлено обмеження на імпорт до ЄС товарів, що походять із Криму або Севастополя, у відповідь на їх незаконну анексію Росією, а також урегульовано окремі аспекти проведення технічного огляду автомобілів, запроваджено захист персональних даних на Європейському порталі е-юстиції, передбачено заморожування й конфіскацію засобів вчинення та доходів від злочинів на території ЄС тощо.

Третій розділ збірника присвячено практиці Європейського суду з прав людини за скаргами проти України. Упродовж зазначеного періоду Європейський суд з прав людини ухвалив 3 рішення щодо порушення прав на справедливий судовий розгляд. Ішлося здебільшого про невиконання рішень національних судів та затягування судових розглядів у національних судах.

Четвертий розділ огляду містить матеріали про підсумки грецького головування в ЄС, підписання рядом країн Угоди про асоціацію з ЄС і лібералізацію візового режиму, вплив результатів виборів до Європейського Парламенту на подальшу політику ЄС.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ	8
I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ	10
ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ.....	10
<i>Резолюція 1985 (2014) від 8 квітня 2014 року «Становище і права національних меншин в Європі»</i>	<i>10</i>
<i>Резолюція 1986 (2014) від 9 квітня 2014 року «Вдосконалення захисту і безпеки користувачів у кіберпросторі»</i>	<i>11</i>
<i>Резолюція 1987 (2014) від 9 квітня 2014 року «Право на доступ до мережі Інтернет».....</i>	<i>14</i>
<i>Резолюція 1989 (2014) від 9 квітня 2014 року «Доступ до громадянства та ефективна імплементація Європейської конвенції про громадянство».....</i>	<i>14</i>
<i>Резолюція 1991 (2014) від 10 квітня 2014 року «Термінова необхідність дій щодо нових невдач у справі співпраці з Європейським судом з прав людини».....</i>	<i>16</i>
<i>Резолюція 2005 (2014) від 25 червня 2014 року «Ідентичність та розмаїття у багатокультурних суспільствах».....</i>	<i>16</i>
<i>Резолюція 2008 (2014) від 26 червня 2014 року «Нестабільне державне управління в Європі: громадські послуги під загрозою?».....</i>	<i>18</i>
<i>Резолюція 2010 (2014) від 27 червня 2014 року «Ювенальна юстиція, дружня до дитини: від риторики до реальності».....</i>	<i>19</i>
<i>Рекомендація 2040 (2014) від 8 квітня 2014 року «Становище і права національних меншин в Європі»</i>	<i>20</i>
<i>Рекомендація 2041 (2014) від 9 квітня 2014 року «Вдосконалення захисту й безпеки користувачів у кіберпросторі».....</i>	<i>21</i>
<i>Рекомендація 2042 (2014) від 9 квітня 2014 року «Доступ до громадянства та ефективна імплементація Європейської конвенції про громадянство».....</i>	<i>22</i>
<i>Рекомендація 2043 (2014) від 10 квітня 2014 року «Термінова необхідність дій щодо нових невдач у справі співпраці з Європейським судом з прав людини».....</i>	<i>23</i>

<i>Рекомендація 2049 (2014) від 25 червня 2014 року «Ідентичність та розмаїття у багатокультурних суспільствах».....</i>	<i>23</i>
<i>Рекомендація 2050 (2014) від 26 червня 2014 року «Нестабільне державне управління в Європі: громадські послуги під загрозою?»</i>	<i>24</i>
ДОКУМЕНТИ КОМІТЕТУ МІНІСТРІВ.....	25
<i>Рекомендація CM/Rec(2014)6 від 16 квітня 2014 року «Керівництво з прав людини для Інтернет-користувачів»</i>	<i>25</i>
<i>Рекомендація CM/Rec(2014)7 від 30 квітня 2014 року «Захист інформаторів».....</i>	<i>26</i>
II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	27
<i>Регламент (Євросоюз) № 375/2014 Європейського Парламенту і Ради від 3 квітня 2014 року, що запроваджує Європейський корпус з надання добровільної гуманітарної допомоги (ініціатива «Добровільні помічники ЄС»).....</i>	<i>27</i>
<i>Регламент (Євросоюз) № 376/2014 Європейського Парламенту і Ради від 3 квітня 2014 року про звітування, аналіз і оцінку наслідків [нещасних] випадків у цивільній авіації, що вносить зміни до Регламенту (Євросоюз) № 996/2010 Європейського Парламенту і Ради, скасовує Директиву 2003/42/ЄС Європейського Парламенту і Ради та Регламенти Комісії (ЄС) № 1321/2007 і (ЄС) № 1330/2007.....</i>	<i>28</i>
<i>Регламент (Євросоюз) № 377/2014 Європейського Парламенту і Ради від 3 квітня 2014 року, що започатковує Програму «Копернік» та скасовує Регламент (Євросоюз) № 911/2010 ...</i>	<i>29</i>
<i>Директива 2014/40/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 3 квітня 2014 року про зближення законів, підзаконних та адміністративних положень держав-членів стосовно виробництва, представлення та продажу тютюну й пов'язаної з ним продукції та про скасування Директиви 2001/37/ЄС</i>	<i>30</i>
<i>Директива 2014/41/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 3 квітня 2014 року стосовно Європейського ордеру на проведення розслідування у кримінальних справах</i>	<i>32</i>
<i>Директива 2014/42/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 3 квітня 2014 року про заморожування й конфіскацію засобів вчинення та доходів від злочинів у Європейському Союзі</i>	<i>33</i>

<i>Директива 2014/45/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 3 квітня 2014 року про періодичні перевірки автомобілів і їх причепів на придатність до експлуатації та скасування Директиви 2009/40/ЄС.....</i>	<i>34</i>
<i>Директива 2014/47/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 3 квітня 2014 року про технічний огляд на придорожніх постах автомобілів комерційного призначення, що курсують у межах Союзу, та скасування Директиви 2000/30/ЄС</i>	<i>35</i>
<i>Директива 2014/49/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 16 квітня 2014 року про схеми гарантування депозитів</i>	<i>36</i>
<i>Директива 2014/57/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 16 квітня 2014 року про кримінальні санкції за зловживання на ринку (Директива про зловживання на ринку)</i>	<i>37</i>
<i>Рішення № 445/2014/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 16 квітня 2014 року, що започатковує діяльність Союзу щодо Європейських культурних столиць на період 2020–2033 рр. та скасовує Рішення № 1622/2006/ЄС.....</i>	<i>37</i>
<i>Рішення № 466/2014/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 16 квітня 2014 року про надання гарантій ЄС Європейському інвестиційному банку від втрат за фінансовими операціями, спрямованими на підтримку інвестиційних проектів за межами Союзу</i>	<i>38</i>
<i>Рішення № 472/2014/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 16 квітня 2014 року про Європейський рік розвитку (2015).....</i>	<i>39</i>
<i>Рішення Ради від 6 травня 2014 року про керівні настанови щодо політик держав-членів у сфері зайнятості на 2014 рік (2014/322/Євросоюз).....</i>	<i>40</i>
<i>Регламент (Євросоюз) № 600/2014 Європейського Парламенту і Ради від 15 травня 2014 року про ринки фінансових інструментів та внесення змін до Регламенту (Євросоюз) № 648/2013</i>	<i>40</i>
<i>Директива 2014/65/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 15 травня 2014 року про ринки фінансових інструментів та про внесення змін до Директиви 2002/92/ЄС і Директиви 2011/61/Євросоюз.....</i>	<i>41</i>

<i>Рішення № 573/2014/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 15 травня 2014 року про посилену співпрацю між державними службами зайнятості (ДСЗ)</i>	<i>42</i>
<i>Рішення Комісії від 5 червня 2014 року про захист персональних даних на Європейському порталі електронної юстиції (e-юстиції) (2014/333/Євросоюз).....</i>	<i>43</i>
<i>Регламент Ради (Євросоюз) № 692/2014 від 23 червня 2014 року стосовно обмежень на імпорт до Союзу товарів, що походять із Криму або Севастополя, у відповідь на незаконну анексію Криму та Севастополя.....</i>	<i>44</i>
III. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ	46
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «АКОПЯН проти України» від 5 червня 2014 р. (заява № 12317/06).....</i>	<i>46</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЛІВАДА проти України» від 26 червня 2014 р. (заява № 21262/06).....</i>	<i>47</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «СУХАНОВ ТА ІЛЬЧЕНКО проти України» від 26 червня 2014 р. (заява № 68385/10 та 71378/10).....</i>	<i>49</i>
IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА.....	51
<i>Підсумки грецького головування в ЄС: досягнення і перспективи</i>	<i>51</i>
<i>Результати виборів до Європейського Парламенту – майбутні зміни</i>	<i>52</i>
<i>Підписання Угоди про асоціацію та лібералізація візового режиму.....</i>	<i>54</i>
<i>Парламентарії ОБСЄ ухвалили Бакинську декларацію та прийняли ряд резолюцій.....</i>	<i>55</i>

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ

ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я.

Договір ЄС – Договір про заснування Європейського Співтовариства.

ДФЄС – Договір про функціонування Європейського Союзу.

Євратом – Європейське Співтовариство з атомної енергії.

Європейська Рада – міждержавна складова Європейського Союзу, до якої входять глави держав чи урядів країн – членів ЄС та Голова Європейської Комісії. Європейська Рада збирається щонайменше двічі на рік під головуванням керівника держави чи уряду держави-члена, що головує в Раді.

Європейське Співтовариство (Співтовариство) – засноване згідно з Римським договором 1957 р. З 1993 р. цей термін було витіснено із загального вжитку терміном «Європейський Союз», тепер він застосовується для позначення міждержавного об'єднання держав-членів, які утворюють Європейський Союз.

ЄІБ – Європейський інвестиційний банк.

Європейський суд – Європейський суд з прав людини.

ЄЦБ – Європейський центральний банк. Одна з семи інституцій (разом із Європейською Радою, Радою ЄС, Європейською Комісією, Судом ЄС, Європейським центральним банком та Рахунковою палатою) Європейського Союзу (ст. 13 Консолідованої версії Договору про ЄС).

Європейські Співтовариства – Європейське Співтовариство з Атомної Енергії, Європейське Співтовариство з вугілля та сталі, а також Європейське Економічне Співтовариство. Внаслідок їх злиття у 1967 р. цими трьома Співтовариствами керують єдині інституції, тому часто їх узагальнено називають «Європейське Співтовариство». Відколи у 2002 р. Європейське Співтовариство з вугілля та сталі припинило існування, фактично залишилося два Європейських Співтовариства.

ЄП – Європейський Парламент. Одна з семи інституцій Європейського Союзу (ст. 13 Консолідованої версії Договору про

ЄС від 2010 р.). Є асамблеєю представників держав – членів ЄС, обирається прямим загальним голосуванням.

ЄС – Європейський Союз. Заснований згідно з Договором про Європейський Союз 1993 р. (інші назви – Маастрихтський договір, Договір про ЄС або ДЄС) зі змінами, внесеними Лісабонським договором.

ІКАО – Міжнародна організація цивільної авіації.

КМ (Комітет міністрів) – Комітет міністрів Ради Європи.

Комісія (Європейська Комісія) – одна з семи інституцій Європейського Союзу згідно з Договором про Європейський Союз зі змінами, внесеними Лісабонським договором.

ОБСЄ – Організація з безпеки і співробітництва в Європі.

ПАРЄ – Парламентська асамблея Ради Європи.

Рада (Рада ЄС) – одна з семи інституцій Європейського Союзу.

РЄ – Рада Європи.

СОТ – Світова організація торгівлі.

Суд ЄС – Суд Європейських Співтовариств. Одна з семи інституцій Європейського Союзу.

I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ

ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ

Резолюція 1985 (2014) від 8 квітня 2014 року «Становище і права національних меншин в Європі»¹

Цим документом Парламентська асамблея висловлює своє занепокоєння з приводу активізації проявів радикального націоналізму, расизму, ксенофобії та нетерпимості й наголошує на важливості стабільності, солідарності та мирного співжиття різних народів у Європі. Асамблея закликає держави – члени Ради Європи визначити захист прав національних меншин як один із пріоритетів їхніх державних політик, вивчати позитивний досвід країн (наприклад, Південного Тіролю (Австрія) або Фінляндії) у цій площині та сприяти його імплементації на державному і місцевому рівнях.

Парламентарі окреслюють проблеми реалізації договорів РЄ, що у тому числі пов'язані з відсутністю уніфікованого визначення поняття «національна меншина». При цьому вони посилаються на низку своїх попередніх резолюцій та рекомендацій, зокрема Рекомендацію 1201 (1993), яка ініціювала ухвалення спеціального додаткового протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

На думку ПАРЄ, національні меншини можна визначити як «групу осіб у державі, які: а) проживають на території цієї держави та є її громадянами; б) мають давні, міцні і постійні зв'язки з цією державою; в) виявляють відмінні етнічні, культурні, релігійні або мовні особливості; г) є досить репрезентативними, хоча їх кількість є меншою, ніж інша частина населення цієї держави або регіону цієї держави; е) мотивовані бажанням зберегти те, що складає їх спільну ідентичність, у тому числі їх культуру, традицій, релігію або мову».

¹ Resolution 1985 (2014) The situation and rights of national minorities in Europe [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewPDF.asp?FileID=20772&Language=EN>

Асамблея наполегливо рекомендує державам-членам ратифікувати та виконувати норми договорів РЄ з питань захисту національних меншин та регіональних мов і мов меншин, конвенцій та декларацій ООН, документу Копенгагенської наради Конференції з питань людського виміру НБСЄ 1990 року, а також відповідних двосторонніх договорів з метою забезпечення у рамках спеціальних загальнодержавних стратегій захисту прав національних меншин на національну ідентичність, недискримінаційне ставлення (особливо в їх економічному та соціальному житті), участь в управлінні справами державного та місцевого рівнів, отримання освіти, використання рідної мови, розвиток культури тощо.

Резолюція 1986 (2014) від 9 квітня 2014 року «Вдосконалення захисту і безпеки користувачів у кіберпросторі»²

У цьому документі Парламентська асамблея висловлює своє занепокоєння станом захисту прав та інтересів користувачів у кіберпросторі. Асамблея, зокрема, звертає увагу на численні випадки неправомірного доступу до персональних даних та листування користувачів з боку органів державної влади, компаній та приватних осіб.

Асамблея закликає держави-члени та держави-спостерігачі до негайного запровадження загальносвітової ініціативи щодо захисту і безпеки користувачів у кіберпросторі.

Вітаючи прийняття Генеральною Асамблеєю ООН Резолюції про право на недоторканність особистого життя в епоху цифрових технологій від 18 грудня 2013 року, ПАРЕ підкреслює, що права людини мають захищатися як в офф-лайн, так і в он-лайн просторі.

Асамблея також вітає заяву, зроблену у Монтевідео щодо майбутнього співробітництва у мережі Інтернет від 7 жовтня 2013 року, та підтримує ідею створення нового органу, що займався б питаннями адресного простору мережі Інтернету. ПАРЕ пропонує розробити міжнародну хартію принципів та цілей для мережі Інтернет з метою закріплення вимог стосовно поваги до

² Resolution 1986 (2014) Improving user protection and security in cyberspace [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewPDF.asp?FileID=20791&Language=EN>

персональних даних і прав людини. Процес підготовки такої хартії має підтримуватися Радою Європи та Організацією Об'єднаних Націй.

У цьому зв'язку Асамблея рекомендує всім державам-членам та державам-спостерігачам забезпечити ефективну імплементацію таких принципів:

– особисте життя, листування і персональні дані повинні бути захищені он-лайн; користувачі повинні мати можливість видалити інформацію про себе; стеження за користувачами, перехоплення та зберігання їхніх даних органами державної влади, юридичними та приватними особами може здійснюватися лише відповідно до законодавства і згідно зі статтею 8 Європейської конвенції з прав людини. Те саме стосується збору, зберігання та обробки т. зв. метаданих;

– виробники засобів доступу до мережі Інтернет та постачальники он-лайн послуг повинні автоматично застосовувати технології шифрування та умовного доступу, а також антивірусні засоби; необхідна розробка стандартів ISO у цій сфері;

– необхідно ефективно боротися з он-лайн злочинністю; особи злочинців повинні бути розкриті; для попередження крадіжок особистих даних необхідно використовувати положення про використання посвідчення особи або електронного підпису;

– необхідно створити гарячі лінії або системи допомоги он-лайн для дітей та людей з особливими потребами;

– постачальники он-лайн послуг повинні надавати користувачам можливість використання електронних підписів або засобів електронної аутентифікації; постачальники послуг «хмарних обчислень» повинні автоматично застосовувати засоби спеціального захисту до інформації, яка ними розміщується;

– обсяг прав користувачів послуг «хмарних обчислень» не повинен зменшуватися, коли постачальник таких послуг розміщує свої сервери за межами юрисдикції, під якою він зареєстрований; користувач повинен користуватися найбільш сприятливими правами незалежно від юрисдикції;

– необхідно створити нормативну базу для азартних ігор он-лайн;

– необхідно зобов'язати постачальників послуг повідомляти своїх користувачів про своє найменування, юридичну адресу та керівництво, а також про свою політику стосовно захисту і безпеки користувачів;

– користувачі он-лайн послуг повинні бути належним чином поінформовані про свої права постачальниками таких послуг; відмова від прав має передбачати явно виражену згоду користувачів;

– користувачі он-лайн послуг повинні мати ефективні засоби правового захисту в національних компетентних органах;

– постачальники послуг повинні надавати користувачам можливість врегулювання спорів у позасудовому порядку;

– таємниця особистого листування працівників захищена статтею 8 Європейської конвенції з прав людини; трудові договори повинні містити положення про захист персональних даних, наданих їм для цілей працевлаштування.

Асамблея також закликає:

– Європейську асоціацію постачальників послуг у мережі Інтернет і її членів – створити єдиний кодекс поведінки, що враховував би зазначені вище принципи;

– Верховного комісара ООН з прав людини – враховувати цю Резолюцію та Резолюцію 1843 (2011) про захист особистого життя та персональних даних у мережі Інтернет та он-лайн ЗМІ при підготовці доповіді стосовно захисту права на недоторканність особистого життя для надання Раді з прав людини ООН та для представлення на 69-й сесії Генеральної Асамблеї ООН;

– консультативну групу, що займається підготовкою Форуму з управління мережею Інтернет під егідою ООН, – приділити особливу увагу питанню захисту користувачів і безпеці у кіберпросторі;

– Міжнародний союз електрозв'язку – розробити загальносвітові технічні стандарти цілісності, безпеки і таємниці он-лайн та мобільних засобів зв'язку.

Резолюція 1987 (2014) від 9 квітня 2014 року «Право на доступ до мережі Інтернет»³

У цьому документі Парламентська асамблея підкреслює важливість мережі Інтернет для сучасного суспільства і необхідність забезпечення доступу до нього незалежно від віку, місця проживання або доходу особи.

У цій резолюції закладено ряд принципів, яких мають дотримуватися держави-члени у питанні доступу до мережі Інтернет, зокрема щодо: безперешкодного і необмеженого доступу до мережі Інтернет; поваги до прав людини, зокрема права на свободу зібрань і права на особисте життя; мінімального рівня якості послуг мережі Інтернет; відсутності дискримінації стосовно інформації у мережі Інтернет на підставі особистості автора, походження або призначення інформації; поширення знань про можливості доступу до Інтернету; забезпечення доступу до Інтернету для людей з особливими потребами та для недостатньо забезпечених користувачів; розвитку і вдосконалення можливостей доступу до мережі Інтернет; забезпечення вільного доступу до інформації та послуг органів державної влади через мережу Інтернет та ін.

З огляду на це ПАРЄ закликає ООН та ЄС до тіснішої співпраці з Радою Європи з метою забезпечення права на доступ до мережі Інтернет, а також компанії приватного сектору до співпраці з урядами та парламентами відповідних держав.

Резолюція 1989 (2014) від 9 квітня 2014 року «Доступ до громадянства та ефективна імплементація Європейської конвенції про громадянство»⁴

Цим документом Парламентська асамблея вкотре підкреслює важливість питань громадянства, адже вони тісно пов'язані з правами людини і верховенством права і, відтак, є пріоритетом для Ради Європи.

³ Resolution 1987 (2014) The right to Internet access [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewPDF.asp?FileID=20870&Language=EN>

⁴ Resolution 1989 (2014) Access to nationality and the effective implementation of the European Convention on Nationality [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/ASP/XRef/X2H-DW-XSL.asp?fileid=20871&lang=en>

Асамблея нагадує, що право на громадянство, як «право мати права», закріплено в ряді міжнародних правових актів, таких, як Загальна декларація прав людини і Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, а також у Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (хоча і опосередковано), у Європейській конвенції про громадянство – безпосередньо.

З огляду на те, що ця конвенція ратифікована тільки 20-ма державами – членами Ради Європи у той час, коли велика кількість осіб, у т. ч. дітей, у деяких державах, зокрема в Латвії, Російської Федерації, Естонії та Україні, не мають громадянства, Асамблея закликає всі держави-члени:

- невідкладно приєднатися до Європейської конвенції про громадянство, а також підписати та/або ратифікувати Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про статус апатридів 1954 р. і Конвенцію про скорочення безгромадянства 1961 р.;

- переглянути політику у сфері громадянства у світлі відповідних міжнародно-правових стандартів;

- вдосконалити законодавство з метою забезпечення автоматичного набуття громадянства дітьми, народженими на їх території, полегшення визнання національності через реєстрацію та/або спрощену натуралізацію осіб без громадянства на своїй території, запровадження процедури визначення безгромадянства згідно з керівними принципами Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців та ін.

- забезпечити доступ до інформації, безкоштовної юридичної допомоги та апеляційних процедур для осіб без громадянства, які потребують натуралізації.

Крім того, Асамблея відзначає наявність тенденції до множинного громадянства у зв'язку зі збільшенням міжнародної мобільності і змішаних шлюбів. Відтак, парламентарі вважають, що заборона на отримання громадянства кількох держав більше не повинна бути перешкодою для інтеграції великих груп іноземців, які довгостроково проживають у певній країні.

Резолюція 1991 (2014) від 10 квітня 2014 року «Термінова необхідність дій щодо нових невдач у справі співпраці з Європейським судом з прав людини»⁵

У цьому документі Парламентська асамблея зосереджує увагу на проблемах незадовільного перебігу співпраці держав – членів Ради Європи, що є сторонами Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, з Європейським судом з прав людини.

ПАРЄ висловлює стурбованість негативною практикою неналежного виконання такими державами, як Італія, Російська Федерація, Словацька Республіка та Туреччина, тимчасових забезпечувальних заходів, призначених ЄСПЛ згідно з правилом 39 його Регламенту, зокрема, у справах за зверненнями заявників стосовно забезпечення їх захисту від екстрадиції або депортації до країн, у яких їх життя може загрожувати небезпека.

При цьому Асамблея наполягає на тому, що міжнародне співробітництво між правоохоронними органами, що здійснюється у рамках регіональних угод, таких як Шанхайська організація співробітництва, не повинно створювати підстави для порушення зобов'язань держав за Конвенцією. При цьому парламентарі наголошують, що порушення цих зобов'язань є виявленням зневаги до європейської системи захисту прав людини в цілому.

Водночас Асамблея звертається до ЄСПЛ із пропозицією вивчити можливість застосування на основі ст. 41 Конвенції норми про відшкодування шкоди у разі невиконання тимчасових забезпечувальних заходів ЄСПЛ.

Резолюція 2005 (2014) від 25 червня 2014 року «Ідентичність та розмаїття у багатокультурних суспільствах»⁶

У цьому документі Парламентська асамблея визнає, що культурне розмаїття є основою існування суспільства. Асамблея висловлює занепокоєння зростанням популярності антидемократичних і ксенофобських політичних партій в Європі та

⁵ Resolution 1991 (2014) Urgent need to deal with new failures to co-operate with the European Court of Human Rights [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/ASP/XRef/X2H-DW-XSL.asp?fileid=20886&lang=EN>

⁶ Resolution 2005 (2014) Identities and diversity within intercultural societies [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21065&lang=en>

закликає до визнання ролі різних культур у побудові національних ідентичностей та спільної європейської ідентичності, що характеризується розмаїттям, плюралізмом та повагою до прав людини. Підкреслюється також важливість перегляду національних політик з питань культури, освіти, працевлаштування, соціальної згуртованості та ін. Такі політики мають сприяти розвитку толерантності та взаємодії.

Відтак Асамблея радить парламентам та урядам держав – членів Ради Європи:

- визнати культурне розмаїття основою для інновацій та розвитку;

- розробити детальну «багатокультурну стратегію», що стосувалася б питань збільшення обізнаності населення, протидії расизму, побудови багатокультурної економіки та ін.;

- дотримуватися рівності прав, забезпечувати рівний доступ до освіти та культури;

- переглянути систему освіти з метою підвищення обізнаності у питанні розмаїття з раннього віку;

- розвивати багатомовність в освіті;

- розвивати роль міжкультурних посередників та проводити навчання державних службовців і вчителів з метою підвищення рівня знань про різні культури;

- використовувати громадські місця, культурні заходи та віртуальні платформи для поширення знань про міжкультурні відносини;

- співпрацювати з молодіжними організаціями, недержавними асоціаціями, підприємствами, профспілками, ЗМІ та ін.; заохочувати ЗМІ зображувати культурне розмаїття як благо, а не як загрозу для суспільства;

- визнавати роль місцевих органів влади у розвитку та імплементації багатокультурної політики;

- розвивати міждержавне співробітництво з метою розробки спільних стратегій розмаїття та проектів, що стимулюватимуть культурний обмін, тощо.

Резолюція 2008 (2014) від 26 червня 2014 року «Нестабільне державне управління в Європі: громадські послуги під загрозою?»⁷

У цьому документі Парламентська асамблея звертає увагу на нещодавні реформи у сфері державного управління, що серйозно вплинули на організацію роботи, кількість службовців та якість громадських послуг. Зокрема, Асамблея вказує на високий рівень приватизації у державному секторі. Така приватизація, на думку Асамблеї, в деяких випадках призвела до підвищення рівня послуг унаслідок наявності конкуренції та більшої прозорості. Водночас відзначається, що певні реформи мали небажані наслідки, такі як: скорочення робочих місць у державному секторі; перебування бюджетних коштів поза контролем уряду; проблеми виконання державної політики; підвищення вартості та зниження якості послуг для громадян і бізнесу та ін.

Асамблея також відзначає, що подібні наслідки реформ, а також політика суворої економії призвели до втрати довіри до урядів серед громадян Європи. У зв'язку з цим Асамблея висловлює своє занепокоєння нещодавніми реформами у сфері державного управління; наголошує на необхідності дотримання високого рівня державних послуг; звертає увагу на потребу дотримання економічних, соціальних та культурних прав населення тощо.

Крім того, Асамблея закликає парламенти держав – членів Ради Європи дати належну оцінку реформам у сфері державного управління; забезпечити створення єдиної та належної нормативної бази та орієнтирів для цілей приватизації; удосконалити надання громадських послуг; сприяти ратифікації і належній імплементації європейських та міжнародних інструментів захисту прав людини та ін.

⁷ Resolution 2008 (2014) Europe's public administration in flux: public service under threat? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21076&lang=en>

Резолюція 2010 (2014) від 27 червня 2014 року «Ювенальна юстиція, дружня до дитини: від риторики до реальності»⁸

У цьому документі Парламентська асамблея привертає увагу до питання про недостатнє забезпечення державами захисту дітей, які опинилися у контакті із законом. Парламентарі зазначають, що діти мають дуже своєрідні потреби, які слід враховувати, у т.ч. коли діти потрапляють у систему ювенальної юстиції.

У Резолюції наголошується, що незважаючи на потужний арсенал міжнародних і регіональних норм і стандартів, що сформували усталені рамки для моделювання національних систем ювенальної юстиції, існує значна розбіжність між нормативними вимогами та реальністю, пов'язаною зі здійсненням практичних заходів, зокрема по відношенню до дітей, позбавлених волі.

Асамблея закликає органи влади держав-членів у рамках їхнього законодавства та практики встановити і підтримувати баланс між завданнями щодо безпеки суспільства та забезпечення найкращих інтересів дитини як людини, яка невпинно розвивається та є відкритою для позитивного соціально-культурного впливу.

Зокрема, ПАРЄ вказує на необхідність:

– створити ефективну систему ювенальної юстиції, що передбачає наявність спеціальних законів, процедур та інституцій (у т.ч. офіс омбудсмана у справах дітей) із захисту дітей, які перебувають у конфлікті із законом;

– встановити мінімальний вік кримінальної відповідальності у 14 років, заборонити винятки з цієї норми та розбудувати систему альтернативних заходів реагування на правопорушення, що вчиняються молоддю;

– забезпечити, щоб обмеження волі застосовувалося до дітей як останній можливий захід та на найкоротший можливий термін і слугувало справі реабілітації та реінтеграції дітей до суспільства через (пере)виховання та навчання;

– розвивати програми диверсифікації – перенаправлення справ дітей-правопорушників до інших інституцій, здатних розв'язати їх

⁸ Resolution 2010 (2014) Child-friendly juvenile justice: from rhetoric to reality [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21090&lang=en>

проблеми, зокрема в рамках систем медіації та відновного правосуддя, а також запровадити систему швидкого реагування на випадки дитячих правопорушень, яка передбачатиме одночасну роботу фахівців різних із сфер – поліції, педагогів, медичних і соціальних працівників та громадськості;

– забезпечити належну підготовку фахівців усіх відповідних органів та установ, які будуть здатні ефективно впровадити вимоги щодо захисту прав дитини.

Рекомендація 2040 (2014) від 8 квітня 2014 року «Становище і права національних меншин в Європі»⁹

Підкреслюючи важливість стабільності, солідарності і мирного співіснування різних народів, що проживають в Європі, Парламентська асамблея закликає держави – члени РЄ до просування концепції «єдність через різноманітність» на національному та міждержавному рівнях.

У зв'язку з цим парламентарі висловлюють переконання, що захист меншин має залишатися пріоритетом на політичному порядку денному, що враховує їх потреби та спрямований на захист їхніх прав і людської гідності. Ефективність такої державної політики забезпечуватиме запобігання конфліктам, зміцнення миру, соціальної стабільності і благополуччя.

Виходячи з цього, Асамблея звертається до Комітету Міністрів Ради Європи з проханням розробити для держав-членів програми щодо зміцнення довіри, спрямовані на захист прав меншин, залучити експертів для здійснення тематичних політико-правових досліджень та підготовки навчальних програм і курсів для вчителів та представників ЗМІ.

⁹ Recommendation 2040 (2014) The situation and rights of national minorities in Europe [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewPDF.asp?FileID=20773&Language=EN>

Рекомендація 2041 (2014) від 9 квітня 2014 року «Вдосконалення захисту й безпеки користувачів у кіберпросторі»¹⁰

Посилаючись на свою Резолюцію 1986 (2014) про вдосконалення захисту і безпеки користувачів у кіберпросторі, Парламентська асамблея підкреслює важливість активізації міжурядової діяльності у цій сфері.

Відтак Асамблея пропонує Комітету Міністрів Ради Європи опрацювати питання щодо:

– додаткового протоколу до Конвенції про кіберзлочинність стосовно серйозних порушень основних прав користувачів он-лайн послуг;

– внесення змін до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах з метою поширення її положень на подолання транснаціональної кіберзлочинності та збір доказів у цій сфері;

– використання Європейської конвенції про правовий захист послуг, що базуються на, або що перебувають в умовному доступі, з метою підвищення безпеки систем умовного доступу для он-лайн послуг, у тому числі послуг «хмарних обчислень»;

– сприяння державам-членам в імплементації Конвенції про кіберзлочинність, а також Конвенції про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних;

– завершення перегляду Конвенції про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних з урахуванням Рекомендації 1984 (2011) про захист таємниці приватного життя та персональних даних в Інтернеті та в он-лайн ЗМІ;

– узгодження загальноєвропейської позиції у питанні глобалізації Інтернет-корпорації з присвоєння імен та номерів (ICANN) та її Адміністрації адресного простору Інтернету (IANA) відповідно до заяви, зробленої у Монтевідео відносно майбутнього співробітництва у мережі Інтернеті від 7 жовтня 2013 року;

¹⁰ Recommendation 2041 (2014) Improving user protection and security in cyberspace [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewPDF.asp?FileID=20869&Language=EN>

– залучення держав-спостерігачів до активної співпраці з Радою Європи у питанні вдосконалення захисту і безпеки користувачів у кіберпросторі, а також запрошення Європейського Союзу до участі у Конвенції про кіберзлочинність та Конвенції про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних;

– підготовки плану заходів для запобігання масовим порушенням права на недоторканність особистого життя, закріпленого у ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, враховуючи свідчення, оприлюднені Е. Сноуденом.

Рекомендація 2042 (2014) від 9 квітня 2014 року «Доступ до громадянства та ефективна імплементація Європейської конвенції про громадянство»¹¹

Віддаючи належне роботі Групи фахівців і Комітету експертів Ради Європи з питань громадянства, Парламентська асамблея висловлює жаль з приводу того, що цю роботу було припинено.

Посилаючись на свою Резолюцію 1989 (2014) про доступ до громадянства та ефективну імплементацію Європейської конвенції про громадянство, Асамблея рекомендує Комітету Міністрів здійснити ряд заходів, а саме:

– вивчити шляхи і способи сприяння прискоренню ратифікації та імплементації Європейської конвенції про громадянство якомога більшою кількістю держав;

– відновити роботу групи експертів з метою проведення дослідження щодо нових тенденцій у зв'язку з регулюванням питань щодо громадянства (наприклад, стосовно зростаючого визнання множинного громадянства, набуття громадянства при народженні дітей, які тривалий час проживають у певній країні, або умов для натуралізації тощо), а також про актуальність Конвенції про скорочення випадків множинного громадянства і про військовий обов'язок у випадках множинного громадянства і протоколів до неї;

¹¹ Recommendation 2042 (2014) Access to nationality and the effective implementation of the European Convention on Nationality [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/ASP/XRef/X2H-DW-XSL.asp?fileid=20872&lang=EN>

– стимулювати і контролювати, у координації з Верховним комісаром ООН у справах біженців, запровадження державами-членами процедури визначення безгромадянства відповідно до їх зобов'язань за Європейською конвенцією про громадянство.

Рекомендація 2043 (2014) від 10 квітня 2014 року «Термінова необхідність дій щодо нових невдач у справі співпраці з Європейським судом з прав людини»¹²

У цьому документі Парламентська асамблея, наголошуючи на обов'язку держав – членів Ради Європи поважати і захищати право на подання індивідуальних заяв до Європейського суду з прав людини, висловлює занепокоєння випадками недотримання вимог ЄСПЛ щодо тимчасових заходів, призначених ним у певних справах.

У зв'язку з цим Асамблея звертається до Комітету Міністрів з пропозицією продовжувати наполягати на ефективному розслідуванні будь-яких порушень тимчасових заходів ЄСПЛ, зокрема у справах стосовно викрадення та незаконного переміщення осіб з територій держав походження, та на регулярній основі застосовувати відповідні заходи до держав-порушників. У тому числі, пропонується вимагати, щоб відповідні держави – сторони Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод притягали до відповідальності осіб, винних у будь-яких подібних протиправних діях.

Рекомендація 2049 (2014) від 25 червня 2014 року «Ідентичність та розмаїття у багатокультурних суспільствах»¹³

У цьому документі Парламентська асамблея, посилаючись на Резолюцію 2005 (2014) про ідентичність та розмаїття у багатокультурних суспільствах, підтверджує необхідність у збереженні демократичної стабільності в Європі шляхом розвитку відкритих, багатокультурних та згуртованих суспільств. Асамблея

¹² Recommendation 2043 (2014) Urgent need to deal with new failures to co-operate with the European Court of Human Rights [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewPDF.asp?FileID=20888&Language=en>

¹³ Recommendation 2049 (2014) Identities and diversity within intercultural societies [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefATDDetails_E.asp?FileID=21066

підтримує діяльність Ради Європи стосовно створення нових міжкультурних механізмів та зв'язків, необхідних для відповіді на виклики, пов'язані з розмаїттям.

Відтак Асамблея радить Комітету Міністрів:

– заохочувати співпрацю між різними галузями у рамках Ради Європи з метою вироблення інноваційних підходів до управління розмаїттям та проводити раз у два роки тематичний захід для обговорення зазначеного питання;

– переглянути поточну політику Ради Європи щодо питання розмаїття з метою підвищення поваги до культурного розмаїття;

– знайти шляхи підвищення рівня співпраці між різними системами моніторингу та інформаційних баз даних для попередження міжкультурних конфліктів;

– співпрацювати з Європейським Союзом з метою підтримки регіональних ініціатив розвитку міжкультурних відносин у Європі.

Рекомендація 2050 (2014) від 26 червня 2014 року «Нестабільне державне управління в Європі: громадські послуги під загрозою?»¹⁴

У цьому документі Парламентська асамблея акцентує увагу на питанні соціальної згуртованості, адже, на думку Асамблеї, високий рівень фрагментації суспільства представляє собою найбільший виклик існуванню соціальної згуртованості в Європі.

При цьому Асамблея вітає створення Європейського комітету з питань соціальної згуртованості, людської гідності та рівності, завданням якого стане розробка та імплементація плану дій стосовно соціальної згуртованості, а також інших інструментів для сприяння розвитку у цій сфері.

Відтак Асамблея закликає Комітет Міністрів переглянути чинну стратегію стосовно соціальної згуртованості, розробки відповідних принципів та організації конференції з питань соціальної згуртованості.

¹⁴ Recommendation 2050 (2014) Europe's public administration in flux: public service under threat? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21077&lang=en>

ДОКУМЕНТИ КОМІТЕТУ МІНІСТРІВ

Рекомендація CM/Rec(2014)6 від 16 квітня 2014 року «Керівництво з прав людини для Інтернет-користувачів»¹⁵

У цьому документі Комітет Міністрів наголосив, що зобов'язання держав – членів Ради Європи забезпечувати захист прав людини і основоположних свобод кожного, хто перебуває під їх юрисдикцією, стосуються також і сфери користування мережею Інтернет. При цьому держави зобов'язані співпрацювати з приватним сектором і здійснювати нагляд за його діяльністю, адже права людини та відповідні стандарти превалюють над загальними положеннями та нормами, що пропонують, зокрема, приватні Інтернет-провайдери користувачам їх послуг.

У Рекомендації підкреслюється також, що послуги мережі Інтернет становлять суспільну цінність і мають бути доступними (фізично і фінансово), безпечними, надійними та надаватися без будь-якої дискримінації. У разі обмеження або порушення прав користувачів мережі Інтернет держави мають забезпечити ефективні засоби їх захисту.

Рекомендація доповнена Керівництвом для користувачів мережі Інтернет. Його положення базуються на визнаних стандартах у сфері прав людини та існуючих механізмах забезпечення їх реалізації. У документі приділено увагу таким ключовим питанням, як право доступу без дискримінації, право на інформацію та свобода вираження поглядів, свобода мирних зібрань і об'єднання, право на участь у житті суспільства, захист приватного життя та персональних даних, право на освіту та грамотність, захист дітей та молоді, право на ефективні засоби захисту у випадках порушення прав людини.

¹⁵ Recommendation CM/Rec(2014)6 of the Committee of Ministers to member States on a Guide to human rights for Internet users [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2184807>

Рекомендація CM/Rec(2014)7 від 30 квітня 2014 року «Захист інформаторів»¹⁶

Ця рекомендація Комітету Міністрів спрямована на вирішення питання про запровадження в державах – членах Ради Європи законодавчого, інституційного та судового підґрунтя для захисту осіб, які здійснюють інформування або викривають інформацію щодо загроз або шкоди суспільним інтересам, чим сприяють прозорості, демократичній підзвітності та боротьбі з корупцією.

КМРЄ наголошує, що ця Рекомендація базується на нормах Конвенції про захист прав і основоположних свобод людини, Кримінальної та Цивільної конвенцій про боротьбу з корупцією й інших договорів, а свобода вираження поглядів та право на пошук і отримання інформації є основоположними для функціонування справжньої демократії.

До цієї Рекомендації додається перелік принципів, якими держави мають керуватися у процесі вдосконалення законодавства та здійснення інших відповідних реформ у цій сфері. Зокрема, йдеться про створення правової основи для заохочення інформування та викриття, що здійснюється відкрито. При цьому інформатори, опікуючись суспільними інтересами, мають відчувати себе захищеними. Подається перелік каналів передачі інформації, окреслюються способи її опрацювання та реагування для попередження реальних загроз і шкоди суспільству тощо.

¹⁶ Recommendation CM/Rec(2014) of the Committee of Ministers to member States on the protection of whistleblowers [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2188855&Site=CM>

II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Регламент (Євросоюз) № 375/2014 Європейського Парламенту і Ради від 3 квітня 2014 року, що запроваджує Європейський корпус з надання добровільної гуманітарної допомоги (ініціатива «Добровільні помічники ЄС»)¹⁷

Оскільки солідарність є однією з основоположних цінностей ЄС, та враховуючи значний потенціал для розвитку засобів вираження солідарності громадян Союзу із громадянами третіх країн, які зазнали впливу криз, зумовлених людською діяльністю, чи стихійних лих; беручи також до уваги той факт, що Європейський Союз є найбільшим у світі донором гуманітарної допомоги, забезпечуючи майже 50% світової гуманітарної допомоги, а волонтерська діяльність є конкретним і видимим проявом солідарності, що дозволяє окремим особам присвячувати свої знання, навички і час служінню співгромадянам без матеріальної мотивації, існує необхідність у подальшому розвитку солідарності із жертвами криз і стихійних лих у третіх країнах, а також у підвищенні рівня обізнаності і фактичної видимості гуманітарної допомоги і волонтерства загалом серед громадян Союзу.

З огляду на зазначене, цим Регламентом створюється Європейський корпус з надання добровільної гуманітарної допомоги (ініціатива «Добровільні помічники ЄС») як структурні рамки для спільного внеску європейських волонтерів у справу підтримки і доповнення гуманітарної допомоги у третіх країнах. Регламент встановлює правила і процедури функціонування ініціативи «Добровільні помічники ЄС», а також правила надання фінансової допомоги.

Регламент застосовується, зокрема до відбору, навчання і розміщення корпусу «Добровільні помічники ЄС» для надання підтримки і доповнення гуманітарної допомоги у третіх країнах; діяльності з підтримки, сприяння і підготовки до розміщення корпусу волонтерів; а також діяльності на території та поза межами

¹⁷ Regulation (EU) No 375/2014 of the European Parliament and of the Council of 3 April 2014 establishing the European Voluntary Humanitarian Aid Corps ('EU Aid Volunteers initiative') [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0375&from=EN>

Союзу, спрямованої на розбудову відповідних організаційних можливостей для надання гуманітарної допомоги третім країнам.

Цей Регламент набирає чинності з наступного дня після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 1 січня 2014 року.

Регламент (Євросоюз) № 376/2014 Європейського Парламенту і Ради від 3 квітня 2014 року про звітування, аналіз і оцінку наслідків [нешасних] випадків у цивільній авіації, що вносить зміни до Регламенту (Євросоюз) № 996/2010 Європейського Парламенту і Ради, скасовує Директиву 2003/42/ЄС Європейського Парламенту і Ради та Регламенти Комісії (ЄС) № 1321/2007 і (ЄС) № 1330/2007¹⁸

Метою цього Регламенту є підвищення рівня авіаційної безпеки шляхом забезпечення повідомлення, збирання, зберігання, захисту, обміну і аналізу відповідної інформації, пов'язаної з безпекою у сфері цивільної авіації.

Регламентом забезпечується:

– за необхідності, на основі аналізу зібраної інформації – вчасне вжиття необхідних заходів безпеки;

– постійний доступ до інформації про стан безпеки завдяки запровадженню правил конфіденційності та належного використання такої інформації, а також гармонізованого і посиленого захисту осіб, які надають таку інформацію та які згадуються у наданих повідомленнях;

– взяття до уваги і усунення ризиків, пов'язаних з авіаційною безпекою, як на союзному, так і на національному рівнях.

Метою повідомлення про відповідні випадки є виключно попередження катастроф і серйозних інцидентів у цивільній авіації, а не виявлення винних чи відповідальних за них.

¹⁸ Regulation (EU) No 376/2014 of the European Parliament and of the Council of 3 April 2014 on the reporting, analysis and follow-up of occurrences in civil aviation, amending Regulation (EU) No 996/2010 of the European Parliament and of the Council and repealing Directive 2003/42/EC of the European Parliament and of the Council and Commission Regulations (EC) No 1321/2007 and (EC) No 1330/2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0376&from=EN>

Для цілей цього Регламенту термін «[нешасний] випадок» означає будь-яку подію, пов'язану із забезпеченням безпеки, яка унебезпечує або, якщо ситуацію не виправлено чи таку небезпеку вчасно не усунено, може створити загрозу для повітряного судна, осіб, які перебувають на його борту, або будь-якої іншої особи та включає, зокрема катастрофу або серйозний інцидент.

Цей Регламент скасовує Директиву 2003/42/ЄС, Регламент (ЄС) № 1321/2007 та Регламент (ЄС) № 1330/2007.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день з дати його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 15 листопада 2015 року, але не раніше, ніж наберуть чинності відповідні імплементаційні заходи, зазначені у статті 4 (5) цього Регламенту.

Регламент (Євросоюз) № 377/2014 Європейського Парламенту і Ради від 3 квітня 2014 року, що започатковує Програму «Копернік» та скасовує Регламент (Євросоюз) № 911/2010¹⁹

Цим Регламентом запроваджується програма Союзу зі спостереження і моніторингу за планетою Земля «Копернік» (попередня назва – *Global Monitoring for Environment and Security*, Програма глобального моніторингу довкілля і забезпечення безпеки) та встановлюються правила її впровадження.

«Копернік» є скеровуваною людиною програмою, що перебуває під цивільним контролем і ґрунтується на існуючих національних і європейських потужностях, а також забезпечує безперервність діяльності, започаткованої попередньою Програмою глобального моніторингу. Іншими словами, «Копернік» – це загальноєвропейська система моніторингу за планетою Земля, основними компонентами якої є:

– сервісний компонент (забезпечує доставку інформації у шести сферах моніторингу: атмосфера, морське середовище, суходіл, зміни клімату, управління надзвичайними ситуаціями (стихійними лихами) і безпека);

¹⁹ Regulation (EU) No 377/2014 of the European Parliament and of the Council of 3 April 2014 establishing the Copernicus Programme and repealing Regulation (EU) No 911/2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0377&from=EN>

– космічний компонент (забезпечує безперервне супутникове спостереження з метою отримання інформації у сферах, зазначених у попередньому пункті);

– *in situ* компонент (забезпечує координований доступ до результатів спостережень через спеціальні установки, розміщені у повітрі, на морі та на суходолі для шести зазначених вище сфер).

Основними користувачами програми «Копернік» стануть законотворці і органи державної влади, яким необхідна найновіша достовірна інформація для удосконалення законодавства у відповідних сферах розвитку і захисту довкілля, а також для формування відповідних політик чи прийняття нагальних рішень у надзвичайних ситуаціях, таких як стихійні лиха або гуманітарна криза.

Координацію і управління програмою «Копернік» забезпечує Європейська Комісія; розвиток окремих компонентів необхідної для її реалізації дослідницької інфраструктури здійснюється під егідою Європейського космічного агентства (космічний компонент) та Європейського агентства з охорони довкілля та держав-членів (*in situ* компонент).

Цей Регламент скасовує Регламент (Євросоюз) № 911/2010, набирає чинності з наступного дня після свого опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 1 січня 2014 року.

Директива 2014/40/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 3 квітня 2014 року про зближення законів, підзаконних та адміністративних положень держав-членів стосовно виробництва, представлення та продажу тютюну й пов'язаної з ним продукції та про скасування Директиви 2001/37/ЄС²⁰

Враховуючи, що Директива 2001/37/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради, що закріпила на рівні Союзу основні правила стосовно тютюнової продукції, з огляду на зміни, зумовлені

²⁰ Directive 2014/40/EU of the European Parliament and of the Council of 3 April 2014 on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning the manufacture, presentation and sale of tobacco and related products and repealing Directive 2001/37/EC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:JOL_2014_127_R_0001

розвитком науки, ситуації на ринку та міжнародних подій, потребує суттєвого оновлення, Європейський Парламент і Ради ухвалили цю Директиву, водночас скасувавши з 20 травня 2016 року попередній документ.

Метою цієї Директиви є зближення законів, підзаконних та адміністративних положень держав-членів стосовно:

- інгредієнтів і викидів тютюнової продукції і пов'язаних із цим зобов'язань повідомляти про них, у тому числі про максимальні рівні викидів смол, нікотину і чадного газу для сигарет;

- певних аспектів маркування і пакування тютюнової продукції, у тому числі попередження про загрози для здоров'я на упаковках і пачках тютюнової продукції тощо;

- заборони розміщувати на ринку тютюн для вживання через ротову порожнину;

- транскордонних дистанційних продажів тютюнової продукції;

- зобов'язання повідомляти про нову тютюнову продукцію, що з'являється;

- розміщення на ринку і маркування певної продукції, пов'язаної з тютюновою продукцією, а саме, електронних сигарет і змінних картриджів до них, а також трав'яної продукції для куріння з метою сприяння належному функціонуванню внутрішнього ринку тютюнової і пов'язаної з нею продукції, беручи за основу високий рівень захисту здоров'я людини, особливо молоді, а також дотримання зобов'язань Союзу за рамковою Конвенцією ВООЗ з контролю над тютюном (РККТ).

Ця Директива набирає чинності на 20-й день з дати її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Директива 2014/41/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 3 квітня 2014 року стосовно Європейського ордеру на проведення розслідування у кримінальних справах²¹

Враховуючи, що ЄС має на меті формування і розвиток простору свободи, безпеки і правосуддя, а судова співпраця у кримінальних справах у межах Союзу має ґрунтуватися на принципі взаємного визнання судових ухвал і рішень через зближення судових практик держав-членів, цією Директивою запроваджується єдиний Європейський ордер на проведення розслідування (*European Investigation Order (EIO)*, ЄОР).

ЄОР – це судові рішення, видане чи затверджене судовим органом будь-якої з держав-членів (держава видачі) для проведення одного чи кількох спеціальних слідчих заходів в іншій державі-члені (держава виконання) з метою отримання певного доказу згідно з цією Директивою. ЄОР також може бути виданий для отримання доказів, якими вже володіють відповідні компетентні органи держави виконання.

ЄОР може бути виданий на вимогу будь-якої підозрюваної чи обвинувачуваної особи або її адвоката у рамках застосовних прав на захист згідно з нормами національного кримінально-процесуального права.

Держави-члени виконують ЄОР на основі принципу взаємного визнання і згідно з положеннями цієї Директиви.

Положення цієї Директиви не змінюють зобов'язання дотримуватися основоположних прав і правових принципів, закріплених у статті 6 ДЄС, у тому числі прав на захист осіб, щодо яких триває кримінальне провадження; будь-які зобов'язання, покладені у зв'язку з цим на судові органи, залишаються незмінними.

У додатках до цієї Директиви містяться зразки бланків, які заповнюються при оформленні і видачі ЄОР.

Директива набирає чинності на 20-й день з дати її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

²¹ Directive 2014/41/EU of the European Parliament and of the Council of 3 April 2014 regarding the European Investigation Order in criminal matters [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0041&from=EN>

Директива 2014/42/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 3 квітня 2014 року про заморожування й конфіскацію засобів вчинення та доходів від злочинів у Європейському Союзі²²

Враховуючи, що основним мотивом транскордонної організованої злочинності, у тому числі кримінальної організації мафіозного типу, є отримання фінансової вигоди, відповідні компетентні органи повинні мати адекватні засоби відстежування, заморожування, управління й конфіскації будь-яких доходів від вчинених злочинів. Крім того, ефективного запобігання і боротьби з організованою злочинністю можна досягти шляхом нейтралізації доходів від злочинів та поширення зазначених дій в окремих випадках на будь-яку власність, отриману в результаті діяльності кримінального характеру.

Ця Директива встановлює мінімальні правила щодо заморожування власності з огляду на її можливу конфіскацію та конфіскації власності у кримінальних справах. Проте положення цієї Директиви не перешкоджають процедурам, які можуть застосовувати держави-члени для конфіскації відповідної власності.

У статті 3 наводиться перелік документів, що визначають види кримінальних злочинів, на які поширюється дія положень цієї Директиви.

Директива набирає чинності на 20-й день з дати її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

²² Directive 2014/42/EU of the European Parliament and of the Council of 3 April 2014 on the freezing and confiscation of instrumentalities and proceeds of crime in the European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014L0042>

Директива 2014/45/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 3 квітня 2014 року про періодичні перевірки автомобілів і їх причепів на придатність до експлуатації та скасування Директиви 2009/40/ЄС²³

Беручи до уваги, що перевірка придатності автомобілів до експлуатації є складовою більш широкого режиму, спрямованого на забезпечення утримання автомобілів у безпечному для людей і довкілля стані під час їх використання, а цей режим, у свою чергу, має включати проведення періодичних перевірок придатності до експлуатації транспортних засобів і технічний огляд на придорожніх постах автомобілів, призначених для дорожніх перевезень у комерційних цілях, а також запровадження процедури реєстрації таких транспортних засобів, що дозволить припинити дію відповідного дозволу на здійснення певного виду діяльності, якщо транспортний засіб становить безпосередній ризик дорожній безпеці, періодичні перевірки мають стати основним інструментом забезпечення дотримання автомобілями умов придатності до експлуатації, тоді як технічні огляди автомобілів комерційного призначення на придорожніх постах мають лише доповнювати зазначені періодичні перевірки.

З огляду на це Директива встановлює мінімальні вимоги до режиму періодичних перевірок на придатність до експлуатації транспортних засобів, що використовуються на державних автошляхах.

Положення цієї Директиви застосовуються до транспортних засобів із розрахунковою швидкістю понад 25 км/год., що належать до категорій, перерахованих у статті 2 цієї Директиви та визначених у Директиві 2002/24/ЄС, Директиві 2003/37/ЄС і Директиві 2007/46/ЄС, зокрема автомобілів, призначених у першу чергу для перевезення пасажирів і їхнього багажу, що мають принаймні вісім пасажирських місць (крім місця водія), а також автомобілів для перевезення товарів вагою не більше 3,5 тонн тощо. Для кожної категорії транспортних засобів встановлюється періодичність проходження зазначених перевірок; у додатках до

²³ Directive 2014/45/EU of the European Parliament and of the Council of 3 April 2014 on periodic roadworthiness tests for motor vehicles and their trailers and repealing Directive 2009/40/EC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:JOL_2014_127_R_0003

Директиви викладено детальні технічні вимоги, яким мають відповідати автомобілі кожної з категорій на момент проходження перевірки.

Держави-члени можуть виключити зі сфери дії цієї Директиви окремі види транспортних засобів, зареєстрованих на їхній території, зокрема транспорт, що має дипломатичний імунітет, використовується під час спортивних змагань тощо, повідомивши про це належним чином Комісію.

Ця Директива скасовує з 20 травня 2018 року Директиву 2009/40/ЄС та набирає чинності на 20-й день з дати свого опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Директива 2014/47/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 3 квітня 2014 року про технічний огляд на придорожніх постах автомобілів комерційного призначення, що курсують у межах Союзу, та скасування Директиви 2000/30/ЄС²⁴

З метою підвищення рівня безпеки на автошляхах і захисту довкілля, ця Директива встановлює мінімальні вимоги для режиму технічних оглядів на придорожніх постах автомобілів комерційного призначення, що циркулюють у межах території держав-членів.

Положення цієї Директиви застосовуються до транспортних засобів комерційного призначення із розрахунковою швидкістю понад 25 км/год., що належать до категорій, перерахованих у статті 2 цієї Директиви та визначених у Директиві 2003/37/ЄС Європейського Парламенту і Ради і Директиві 2007/46/ЄС, зокрема автомобілів, призначених, у першу чергу, для перевезення пасажирів і їхнього багажу, що мають принаймні вісім пасажирських місць (крім місця водія), а також автомобілів для перевезення товарів вагою не більше 3,5 тонн, їхніх причепів, певних видів вантажних автомобілів тощо.

Окремими положеннями Директиви для кожної з категорій транспортних засобів встановлюється періодичність проходження зазначених перевірок, закріплюються вимоги до процедури

²⁴ Directive 2014/47/EU of the European Parliament and of the Council of 3 April 2014 on the technical roadside inspection of the roadworthiness of commercial vehicles circulating in the Union and repealing Directive 2000/30/EC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:JOL_2014_127_R_0005

проведення таких перевірок тощо; у додатках до Директиви викладено детальні технічні вимоги, яким має відповідати технічний стан автомобілів кожної з категорій на момент проходження перевірки, а також подається стандартна форма звітування Комісії про результати перевірки.

Ця Директива скасовує з 20 травня 2018 року Директиву 2000/30/ЄС та набирає чинності на 20-й день з дати свого опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Директива 2014/49/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 16 квітня 2014 року про схеми гарантування депозитів²⁵

Ця Директива встановлює правила і процедури стосовно запровадження і функціонування схем гарантування депозитів (СГД). Її положення застосовуються до:

- статутних СГД;
- договірних СГД, офіційно визнаних як такі згідно зі статтею 4(2) цієї Директиви;
- схем інституційного захисту, офіційно визнаних як СГД згідно зі статтею 4(2) цієї Директиви;
- кредитних інституцій, афілійованих до схем, зазначених в одному з попередніх пунктів.

Директива набирає чинності на 20-й день після її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу»; її стаття 5(1)(а), (b) і (с), стаття 6(1), стаття 7(1), (2) і (3), стаття 8(8), стаття 9(1) і стаття 17 застосовуються з 4 липня 2015 року.

²⁵ Directive 2014/49/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on deposit guarantee schemes [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2014:173:FULL&from=EN>

Директива 2014/57/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 16 квітня 2014 року про кримінальні санкції за зловживання на ринку (Директива про зловживання на ринку)²⁶

Цією Директивою встановлюються загальні рамки регулювання інсайдерської діяльності, незаконного розголошення інсайдерської інформації і маніпуляцій на ринку (зловживання на ринку), а також заходи запобігання зловживанням на ринку для забезпечення цілісності фінансових ринків ЄС і підвищення рівня захисту інвесторів та довіри до ринків.

Директива набирає чинності на 20-й день після її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується, як зазначено у його статті 39.

Рішення № 445/2014/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 16 квітня 2014 року, що започатковує діяльність Союзу щодо Європейських культурних столиць на період 2020–2033 рр. та скасовує Рішення № 1622/2006/ЄС²⁷

Загальна мета діяльності, що започатковується цим Рішенням, – збереження і сприяння розмаїттю культур в Європі, підкреслення їхніх спільних рис та зміцнення у громадян ЄС почуття приналежності до єдиного культурного простору; а також заохочення культурного внеску у довгостроковий розвиток великих міст згідно з їх відповідними стратегіями і пріоритетами.

Спеціальними цілями започаткованої діяльності є, зокрема збільшення масштабів, розмаїття та європейського виміру культурної пропозиції у великих містах, у тому числі через транснаціональну співпрацю; розширення доступу і участі у культурній діяльності; зміцнення можливостей культурного сектору та його зв'язків з іншими сферами життєдіяльності;

²⁶ Directive 2014/57/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on criminal sanctions for market abuse (market abuse directive) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2014:173:FULL&from=EN>

²⁷ Decision No 445/2014/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 establishing a Union action for the European Capitals of Culture for the years 2020 to 2033 and repealing Decision No 1622/2006/EC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0445&from=EN>

підвищення міжнародного іміджу великих міст через сферу культури.

Цим документом скасовується Рішення № 1622/2006/ЄС, але його положення залишаються чинними стосовно міст, визначених або запланованих для визначення Європейськими культурними столицями на період 2013-2019 рр.

Це Рішення набирає чинності з наступного дня після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Рішення № 466/2014/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 16 квітня 2014 року про надання гарантій ЄС Європейському інвестиційному банку від втрат за фінансовими операціями, спрямованими на підтримку інвестиційних проектів за межами Союзу²⁸

Згідно з цим Рішенням ЄС має надавати ЄІБ бюджетну гарантію щодо фінансових операцій, що здійснюються поза межами Союзу (далі – гарантія ЄС).

Гарантія ЄС надається стосовно виплат, що мають бути здійснені Європейському інвестиційному банку, але яких він не отримав, за кредитами, кредитними гарантіями та інструментами ринку позикових капіталів, наданими чи виданими у рамках інвестиційних проектів ЄІБ (що реалізуються у країнах, які мають право на реалізацію таких проектів згідно з правилами і нормами ЄІБ та спрямовані на підтримку відповідних цілей зовнішньої політики ЄС), коли фінансування ЄІБ було надано відповідно до належним чином підписаних та чинних угод (далі – фінансові операції ЄІБ).

Фінансові операції ЄІБ на підтримку зовнішньої політики ЄС продовжують регулюватися згідно з принципами належної банківської практики.

Гарантія ЄС обмежується 65% від загальної суми виданих кредитів і гарантій, передбачених фінансовими операціями ЄІБ, та

²⁸ Decision No 466/2014/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 granting an EU guarantee to the European Investment Bank against losses under financing operations supporting investment projects outside the Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0466&from=EN>

поширюється на фінансові операції ЄІБ, підписані у період з 1 січня 2014 р. до 31 грудня 2020 р. Якщо по завершенні цього періоду ЄП та Рада не ухвалять відповідного рішення про надання ЄІБ нової гарантії ЄС від втрат за фінансовими операціями поза межами Союзу, цей період автоматично продовжується не більше, ніж на шість місяців.

У додатках до Рішення встановлюються максимальні суми гарантій ЄС за регіональним принципом їх надання.

Це Рішення набирає чинності на 3-ій день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Рішення № 472/2014/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 16 квітня 2014 року про Європейський рік розвитку (2015)²⁹

Цим Рішенням Європейський Парламент і Рада визначають 2015 Європейським роком розвитку, що має пройти під девізом «Наш світ, наша гідність, наше майбутнє» та цілями якого є:

– інформування громадян ЄС про співпрацю у сфері розвитку між Союзом і державами-членами, оприлюднення результатів, досягнутих ЄС у співпраці з державами-членами як глобальним актором та доведення до відома громадян наміру ЄС продовжувати діяти у дусі останніх дискусій щодо комплексних рамок на період після 2015 року;

– заохочення безпосередньої участі, критичних роздумів та активного інтересу громадян Союзу і зацікавлених сторін співпраці у сфері розвитку, у тому числі щодо формулювання і впровадження відповідної політики;

– підвищення обізнаності громадян з перевагами політики співпраці Союзу у сфері розвитку не лише для отримувачів відповідної допомоги ЄС на розвиток, але й для всіх громадян Союзу, розширення масштабів розуміння і усвідомлення політики з'єднаності задля розвитку, а також плекання серед громадян у Європі та країнах, що розвиваються, почуття спільної

²⁹ Decision No 472/2014/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on the European Year for Development (2015) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0472&from=EN>

відповідальності, солідарності та наявності можливостей у змінному і дедалі більше взаємозалежному світі.

Засобами досягнення таких цілей можуть стати, зокрема, інформаційні кампанії, організація і проведення форумів, конференцій та інших подібних заходів, проведення фахових досліджень і оглядів та поширення їхніх результатів для громадськості, а також більш конкретні заходи (зокрема, спеціальні навчальні курси і програми, обмін інформацією, досвідом і практикою тощо) на національному, регіональному і місцевому рівнях.

Рішення набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Рішення Ради від 6 травня 2014 року про керівні настанови щодо політик держав-членів у сфері зайнятості на 2014 рік (2014/322/Євросоюз)³⁰

Цим Рішенням дія керівних настанов щодо політик держав-членів у сфері зайнятості, викладених у Додатку до Рішення 2010/707/Євросоюз³¹, продовжується на 2014 рік, відтак держави-члени мають враховувати їх при розробці відповідних національних політик.

Регламент (Євросоюз) № 600/2014 Європейського Парламенту і Ради від 15 травня 2014 року про ринки фінансових інструментів та внесення змін до Регламенту (Євросоюз) № 648/2013³²

Глобальна фінансова криза виявила слабкі місця у питаннях прозорості фінансових ринків, що може призвести до небезпечних соціально-економічних наслідків. Відтак для підвищення рівня

³⁰ Council Decision of 6 May 2014 on guidelines for the employment policies of the Member States for 2014 (2014/322/EU) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0322&from=EN>

³¹ Див. : Реферативний огляд європейського права / За заг. ред. В. О. Зайчука. – Вип. 20. – К., 2010. – С. 40-41.

³² Regulation (EU) No 600/2014 of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on markets in financial instruments and amending Regulation (EU) No 648/2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2014:173:FULL&from=EN>

прозорості і вдосконалення функціонування внутрішнього ринку фінансових інструментів необхідно запровадити нові правові рамки, що мають складатися з двох правових інструментів – Директиви 2014/65/Євросоюз³³ і цього Регламенту.

Цим Регламентом встановлюються уніфіковані вимоги щодо: доведення даних торговельного характеру до відома громадськості; повідомлення про відповідні фінансові операції компетентним органам; торгівлі похідними фінансовими інструментами у спеціально організованих для цього місцях; доступ на недискримінаційній основі до клірингу; надання інвестиційних послуг чи здійснення інвестиційної діяльності компаніями з третіх країн з відкриттям філії або без неї тощо.

Цей правовий акт прямої дії спрямований на сприяння у визначений спосіб належному функціонуванню внутрішнього ринку на основі статті 114 ДФЄС.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 3 січня 2017 року, за винятком окремих положень, зазначених у його статті 55.

Директива 2014/65/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 15 травня 2014 року про ринки фінансових інструментів та про внесення змін до Директиви 2002/92/ЄС і Директиви 2011/61/Євросоюз³⁴

Ця Директива, разом із Регламентом (Євросоюз) № 600/2014³⁵, є інструментів формування загальноєвропейських правових рамок для регламентації окремих аспектів функціонування ринку фінансових інструментів ЄС.

Документ запроваджує детальні вимоги, зокрема щодо: умов і процедур надання дозволу і функціонування для інвестиційних компаній; забезпечення інвестиційних послуг чи діяльності компаній третіх країн через створення філій у ЄС; надання дозволу

³³ Див. стор. 41 цього Випуску.

³⁴ Directive 2014/65/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on markets in financial instruments and amending Directive 2002/92/EC and Directive 2011/61/EU [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2014:173:FULL&from=EN>

³⁵ Див. стор. 40 цього Випуску.

і функціонування регульованих ринків; розміщення і вилучення з регульованих ринків відповідних фінансових інструментів; призначення, повноважень і умов здійснення контролю відповідними компетентними органами, а також їхнього співробітництва і обміну досвідом та інформацією.

Під «інвестиційною компанією» для цілей цієї Директиви мається на увазі будь-яка юридична особа, одним з офіційних видів діяльності якої є надання одного чи кількох видів інвестиційних послуг третім сторонам та/або здійснення одного чи більше видів інвестиційної діяльності на професійній основі.

Ця Директива набирає чинності на 20-й день після її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу»

Рішення № 573/2014/Євросоюз Європейського Парламенту і Ради від 15 травня 2014 року про посилену співпрацю між державними службами зайнятості (ДСЗ)³⁶

Згідно з цим Рішенням на період з 17 червня 2014 р. до 31 грудня 2020 р. створюється загальносоюзна мережа державних служб зайнятості (ДСЗ) (далі – мережа) у складі компетентних ДСЗ, визначених кожною державою-членом, та Комісії, при цьому Комітет з питань зайнятості матиме статус спостерігача. Держави-члени з наднаціональними автономними ДСЗ мають забезпечувати їх належне представництво у конкретних ініціативах мережі.

До ініціатив, які мають бути реалізовані через зазначену мережу, належать, зокрема:

1) на загальносоюзному рівні – розвиток і реалізація діяльності з обміну досвідом і навчання, з фокусом на найкращій практиці, між ДСЗ з метою порівняння й удосконалення методології реалізації такої діяльності, зокрема щодо:

- сприяння зниженню рівня безробіття серед усіх вікових і найбільш уразливих груп населення;

³⁶ Decision No 573/2014/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on enhanced cooperation between Public Employment Services (PES) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0573&from=EN>

- сприяння скороченню періодів безробіття і підвищення активності населення з метою подолання довгострокового і структурного безробіття та соціального виключення;

- заповнення вакансій (включаючи ресурс волонтерської праці);

- задоволення користувачів рівнем послуг ДСЗ;

2) надання взаємної допомоги, у формі як міжособистісних контактів, так і групової діяльності, через співробітництво, обмін інформацією, досвідом і персоналом між членами мережі, включаючи допомогу у реалізації спеціальних для кожної країни рекомендацій, виданих Радою на запит відповідної держави-члена або її ДСЗ;

3) сприяння модернізації і зміцненню ДСЗ у ключових сферах з урахуванням цілей стратегії «Європа – 2020» у сфері зайнятості і соціальної політики.

Мережа запроваджує також механізм звітування про реалізацію перерахованих вище ініціатив, про застосування якого члени мережі щорічно звітують керівництву.

Рішення набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Рішення Комісії від 5 червня 2014 року про захист персональних даних на Європейському порталі електронної юстиції (е-юстиції) (2014/333/Євросоюз)³⁷

Враховуючи, що у своєму повідомленні 2008 року Комісія закріпила свій намір розробити і створити європейський портал е-юстиції (далі – Портал), керівництво яким має здійснюватися у тісній співпраці з державами-членами; враховуючи також, що мета Порталу – сприяння створенню єдиного європейського судового простору шляхом заохочення і розширення доступу до інформації у сфері юстиції і комунікаційних технологій з метою спрощення розгляду транскордонних електронних судових проваджень і судової співпраці; крім того, беручи до уваги той факт, що згідно з

³⁷ Commission Decision of 5 June 2014 on the protection of personal data in the European e-Justice Portal (2014/333/EU) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0333&from=EN>

багаторічним планом дій щодо європейського е-порталу на 2009-2013 рр. від 8 листопада 2008 року Європейській Комісії було доручено впровадження Порталу, роботу якого було започатковано 16 липня 2010 року, ухвалення цього Рішення стало необхідним лише зараз, коли Портал готовий до початку безпосередньої взаємодії з національними реєстрами, що включає обробку персональних даних.

Відтак цим Рішенням закріплюються функції і обов'язки Європейської Комісії з огляду на вимоги щодо захисту персональних даних у процесі їх обробки в ході роботи Порталу, а також деталізуються характер, обсяг, методи отримання, обробки, контролю і зберігання персональних даних, отриманих у процесі функціонування та необхідних для належної роботи Порталу.

Рішення набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Регламент Ради (Євросоюз) № 692/2014 від 23 червня 2014 року стосовно обмежень на імпортування до Союзу товарів, що походять із Криму або Севастополя, у відповідь на незаконну анексію Криму та Севастополя³⁸

Враховуючи, що 20-21 березня 2014 р. на своєму засіданні Європейська Рада жорстко засудила анексію АР Крим та м. Севастополь Російською Федерацією, підтвердивши, що не визнає її, та закликала Комісію оцінити правові наслідки такої анексії і запропонувати економічні, торговельні й фінансові обмеження стосовно Криму із наміром найшвидшого їх запровадження, 23 червня 2014 року Рада ухвалила відповідне Рішення 2014/386/СЗБП.

Цим Регламентом забороняється імпортувати до ЄС товари, що походять із Криму чи Севастополя; прямо чи опосередковано забезпечувати фінансування чи надавати фінансову допомогу, а також страхування і перестраховування стосовно зазначених товарів.

³⁸ Council Regulation (EU) No 692/2014 of 23 June 2014 concerning restrictions on the import into the Union of goods originating in Crimea or Sevastopol, in response to the illegal annexation of Crimea and Sevastopol [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:JOL_2014_183_R_0004&from=EN

Для цілей цього Регламенту під «товарами, що походять з Криму чи Севастополя» маються на увазі товари, які цілком одержані у Криму чи Севастополі або які зазнали останньої значної зміни на цій території згідно зі статтями 23 і 24 Регламенту (ЄЕС) № 2913/92 від 12 жовтня 1992 року про запровадження Митного кодексу Співтовариства, що застосовуються *mutatis mutandis*.

Крім того, забороняється брати участь, свідомо і навмисно, у діяльності, предметом чи метою якої є обходження зазначених вище заборон на імпорт. Проте дії фізичних чи юридичних осіб не створюють жодної відповідальності для них, якщо таким особам не було відомо, та не існувало жодних обґрунтованих причин підозрювати, що їхні дії стануть порушенням заходів, встановлених цим Регламентом.

Зазначені вище заборони не застосовуються до:

– виконання до 26 вересня 2014 року торговельних договорів, укладених до 25 червня 2014 року або допоміжних (додаткових) договорів, необхідних для їх виконання, за умови, що фізичні чи юридичні особи, які виконують певний договір, повідомляють принаймні за 10 робочих днів про діяльність чи трансакції до компетентного органу відповідної держави-члена, у якій такі особи створено;

– товарів, що походять з Криму чи Севастополя, які пройшли перевірку компетентних українських органів влади, за результатами якої підтверджено їх відповідність умовам надання права на преференційне походження відповідно до Регламенту (Євросоюз) № 978/2012 і Регламенту (Євросоюз) № 374/2014 або згідно з Угодою про асоціацію між ЄС і Україною.

ІІІ. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «АКОПЯН проти України» від 5 червня 2014 р. (заява № 12317/06)³⁹

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 5(1) «Право на свободу та особисту недоторканність»;

ст. 6(1) «Право на справедливий суд»;

ст. 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту».

Обставини справи

Заявницею у справі виступила Зенфіра Абарцумовна Акопян, 1953 р.н., що мешкає у м. Харків.

17 грудня 1994 р. заявницю з ознаками психічного розгляду доставили до Харківської обласної клінічної психіатричної лікарні. Їй діагностували захворювання на параноїдальну шизофренію та призначили відповідне медикаментозне лікування. З січня 1995 р. до листопада 1997 р. заявниця неодноразово, але безуспішно, зверталася з вимогою виписати її. 7 листопада 1997 р. вона втекла з лікарні.

23 грудня 1997 р. заявниця звернулася за допомогою в іншу психіатричну лікарню, де з нею проводили бесіди, але медичних препаратів не призначали. 4 лютого 1998 р. заявницю виписали з лікарні на основі висновку про те, що вона психічно здорова.

17 лютого 1998 р. Прокуратура Харківської області відкрила кримінальне провадження проти лікаря П. за підозрою у незаконному поміщенні заявниці у психіатричну лікарню.

21 липня 1998 р. було проведено судову психіатричну експертизу та встановлено, що заявниця не страждає на психічні захворювання, і що під час поміщення у психіатричну лікарню їй

³⁹ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF AKOPYAN v. UKRAINE of 5 June 2014 (Application no. 12317/06) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-144358>

встановили неправильний діагноз і відповідно неправильно лікували.

3 червня 2005 р. Харківський районний суд закрит справу у зв'язку із закінченням строку давності. Апеляційний суд Харківської області підтримав рішення суду нижчої інстанції, Верховний суд України відхилив касаційну скаргу заявниці.

31 січня 2007 р. Червонозаводський районний суд м. Харкова постановив, що 17 грудня 1994 р. заявниця була законно поміщена до психіатричної лікарні, оскільки у неї були ознаки психічного розладу, однак їй встановили неправильний діагноз та відповідно призначили неправильне лікування. Суд присудив заявниці 7 тис. грн відшкодування моральної шкоди.

14 березня 2006 р. заявниця звернулася до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення її прав у зв'язку із тривалим утриманням у психіатричній лікарні та примусовим медичним лікуванням, що призвело до значних страждань та зруйнувало її особисте та сімейне життя.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 5(1) та ст. 8 Конвенції та зобов'язав Україну виплатити заявниці впродовж трьох місяців із дати набрання рішенням статусу офіційного 12 тис. євро відшкодування моральної шкоди.

Суд постановив також, що не було порушення положень ст. 3 Конвенції, а також що немає потреби окремо розглядати скаргу щодо порушення положень ст. 6 та ст. 13.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЛІВАДА проти України» від 26 червня 2014 р. (заява № 21262/06)⁴⁰

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

⁴⁰ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF LIVADA v. UKRAINE of 26 June 2014 (Application no. 21262/06) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-145012>

ст. 5(1), (3), (4) «Право на свободу та особисту недоторканність».

Обставини справи

Заявником у справі виступив Володимир Віталійович Лівада 1975 р. ., а після його смерті 21 травня 2007 р. його мати – М. Лівада.

7 жовтня 2003 р. заявника помістили в лікарню для лікування від наркотичної залежності.

11 жовтня 2003 р. в ході спеціальної операції співробітник міліції під прикриттям придбав у заявника певну кількість наркотичної речовини. Цього ж дня заявника було заарештовано відповідно до ст. 263 Кодексу про адміністративні правопорушення за порушення правил обігу наркотичних засобів.

14 жовтня 2003 р. після того, як були отримані результати експертизи, заявнику було висунуто кримінальне обвинувачення у незаконному збуті наркотичних засобів. Як запобіжний захід для заявника суд обрав попереднє ув'язнення. Заявник неодноразово звертався з клопотанням про заміну запобіжного заходу, однак всі вони були відхилені, а аргументи щодо того, що його мати хвора, а він є єдиним годувальником у сім'ї не бралися до уваги.

10 серпня 2006 р. суд визнав заявника винним відповідно до ст. 307 (2) та 309 (2) Кримінального кодексу України та засудив його до п'яти років позбавлення волі з конфіскацією майна. Крім того, суд постановив, що скарга заявника про незаконність його першого арешту є необґрунтованою.

3 травня 2006 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення його прав відповідно до ст. 5(1), (3), (4) у зв'язку із незаконністю першого арешту, тривалістю попереднього ув'язнення та неналежним розглядом його клопотань про зміну запобіжного заходу.

Рішення суду

Суд одноставно визнав порушення положень ст. 5(1) , (3), (4) Конвенції, відхиливши решту скарг, та зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набрання

рішенням статусу офіційного 10 тис. євро відшкодування моральної шкоди та 500 євро відшкодування судових витрат.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «СУХАНОВ ТА ІЛЬЧЕНКО проти України» від 26 червня 2014 р. (заява № 68385/10 та 71378/10)⁴¹

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 1 «Захист власності» Протоколу 1.

Обставини справи

Заявниками у справі виступили – Геннадій Лук'янович Суханов (далі – перший заявник) та Віктор Прокопійович Ільченко (далі – другий заявник) 1938 р. н., які проживають у м. Луганськ та м. Жовті Води відповідно.

Обидва заявники мають спеціальний статус «діти війни». З 1 січня 2006 р. відповідно до розділу 6 Закону України «Про соціальний захист дітей війни» їм було призначено надбавку до пенсії у розмірі 30% від мінімальної заробітної плати.

У травні 2008 р. перший заявник звернувся зі скаргою до суду проти Управління Пенсійного фонду України в Артемівському районі Донецької області та Головного управління Державного казначейства України в Луганській області з метою перерахунку йому пенсії за 2006 – 2008 рр. та для забезпечення належних виплат у майбутньому. Суд відхилив скаргу заявника.

У грудні 2009 р. другий заявник звернувся до Жовтоводського міського суду зі скаргою проти Пенсійного фонду України, вимагаючи перерахунку пенсії. Суд частково задовольнив скаргу заявника і призначив перерахувати йому пенсійні виплати за періоди з 9 липня до 31 грудня 2007 р. та з 22 травня 2008 р. до 2 березня 2010 р.

⁴¹ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF SUKHANOV AND ILCHENKO v. UKRAINE of 26 June 2014 (Applications nos. 68385/10 and 71378/10) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-145014>

17 травня 2011 р. суд прийняв рішення на користь другого заявника і призначив перерахувати його пенсію за період з 3 березня 2010 р.

Заявники звернулися до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення їхніх прав у зв'язку із невиплатою належної їм суми пенсії.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 1 Протоколу 1 до Конвенції стосовно періоду з 2 квітня до 31 грудня 2006 р., відхиливши решту скарг, та зобов'язав Україну виплатити заявникам упродовж трьох місяців із дати набрання цим рішенням статусу офіційного 900 євро відшкодування моральної шкоди, а також 880 євро – першому заявнику та 16 євро – другому заявнику відшкодування судових витрат.

IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Підсумки грецького головування в ЄС: досягнення і перспективи⁴²

Наприкінці червня 2014 року завершується головування Греції у ЄС, та, незважаючи на економічну кризу в країні, вона змогла довести, що залишається надійним партнером для інших держав – членів Європейського Союзу.

Хоча на початку її головування існували сумніви, що Греція зможе виконати поставлені перед нею завдання, і більш того, поєднати його з проведенням муніципальних, регіональних та європейських виборів, вона змогла подолати усі труднощі, не витрачаючи при цьому зайвих коштів. Із заявлених 50 млн євро було витрачено 19 млн євро, що може слугувати позитивним прикладом для інших держав.

Після вступу в ЄС у 1981 р. Греція головувала у Союзі вже п'ять разів. У січні 2014 р. вона перебрала на себе головування від Литви⁴³, завершуючи, таким чином, 18-місячну програму Ради ЄС, встановлену на період з 1 січня 2013 р. до 30 червня 2014 р.

Значним успіхом головування Греції стало те, що після тривалого обговорення ЄС домовився про введення з 2016 р. податку на фінансові трансакції і затвердив нову систему нагляду для запобігання банкрутству банків у майбутньому.

Крім того, було досягнуто домовленостей щодо проекту Стратегії морської безпеки, спрямованої на боротьбу з організованою злочинністю та подолання загроз свободі судноплавства і захист навколишнього середовища.

У сфері зайнятості населення та створення робочих місць Греція зосередила свою увагу на можливостях використання внутрішніх ресурсів ЄС і залучення фінансів для реалізації довгострокових програм. Так, 16 квітня 2014 р. Європейський

⁴² Greece Closes EU Presidency, Says Country Back to 'Normal' [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euractiv.com/sections/eu-priorities-2020/greece-closes-eu-presidency-says-country-back-normal-303191>

⁴³ Programme of Council Activities Prepared by the Irish, Lithuania and Greek Presidencies [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eu2013.ie/media/eupresidency/content/documents/Trio-Programme.pdf>

Парламент ухвалив Угоду про Європейський фонд з морського промислу і рибальства, що спрямована на реалізацію нової Спільної політики у галузі рибальства ЄС на 2014 – 2020 рр., розробленої з метою підвищення конкурентоспроможності європейської економіки та покращення якості послуг для громадян, а також підтримки сталого розвитку у морському й приморському секторах та створення нових робочих місць.

У сфері захисту кордонів та управління міграційними потоками Греції вдалося зробити акцент на тому, що міграція є проблемою не лише південно-європейських країн, але загальноєвропейською, оскільки впливає на економічне зростання та єдність усього Європейського Союзу, а відтак основну увагу було зосереджено на питанні визначення стратегічних принципів для належного правового регулювання у сфері юстиції та внутрішніх справ.

Крім того, важливі кроки були здійснені грецьким головуванням на зовнішньополітичній арені. 8 травня 2014 р. відбулася конференція міністрів закордонних справ ЄС та країн Західних Балкан, що стосувалася питань розширення Європейського Союзу. 10 – 11 червня 2014 р. в Афінах відбулася зустріч міністрів закордонних справ ЄС та Ліги арабських держав. У рамках розвитку Східного партнерства значних успіхів було досягнуто у питанні лібералізації візового режиму з Молдовою, адже наприкінці квітня громадяни цієї країни отримали право подорожувати до країн ЄС без віз⁴⁴.

Результати виборів до Європейського Парламенту – майбутні зміни⁴⁵

22 – 25 травня 2014 р. відбулися вибори до Європейського Парламенту, на яких громадяни 28 держав – членів Європейського Союзу обрали 751 свого представника на період з 2014 до 2019 р. Головною відмінністю цьогорічних виборів стало те, що,

⁴⁴ Deputy Prime Minister and Foreign Minister Venizelos' press conference on the results of the Hellenic Presidency of the Council of the European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gr/en/current-affairs/top-story/deputy-prime-minister-and-foreign-minister-venizelos-press-conference-on-the-results-of-the-hellenic-presidency-of-the-council-of-the-european-union.html>

⁴⁵ Press releases [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.elections2014.eu/en/news-room/press-release>

відповідно до положень Лісабонського договору, новий парламент повинен призначити голову Європейської Комісії. Більш того, у листопаді цього року залишить свою посаду Голова Європейської Ради Херман Ван Ромпей, а Верховний представник ЄС з питань закордонних справ і політики безпеки Кетрін Ештон піде у відставку із закінченням строку повноважень чинної Європейської Комісії. Таким чином, у Європейському Союзі відбудеться повне «перезавантаження» влади⁴⁶.

За результатами виборів, найбільшу кількість голосів отримали «Європейська народна партія», а також «Прогресивний альянс соціалістів та демократів» – 221 та 191 голос відповідно. «Партія європейських консерваторів та реформістів» отримала 70 місць у ЄП, «Альянс лібералів та демократів за Європу» – 67, «Європейські об'єднані ліві/Ліво-зелені Півночі» – 52, «Зелені/Європейський лівий альянс» – 50, «Європа свободи та демократії» – 48, а також 52 депутати не належать до жодної політичної сили⁴⁷.

Вибори до Європарламенту мають велике значення з огляду на те, що Європейський Союз прагне змін і нового імпульсу для подальшого сталого розвитку та зростання. Останнім часом Європейська Комісія замовила проведення масштабних досліджень з метою визначення соціальних, економічних та міжнародних викликів, які можуть постати перед Європою найближчим часом. Зокрема, існує нагальна необхідність розробки нової стратегії розвитку, що стане продовженням програми «Європа – 2020». Крім того, на міжнародній арені світові лідери повинні переглянути свою програму у сфері захисту навколишнього середовища у зв'язку зі змінами клімату.

З огляду на це, у ході підготовки до проведення виборів політичні лідери держав – членів Європейського Союзу обговорили стратегічні пріоритети розвитку Європи на найближчі п'ять років, ухвалили політичне рішення щодо пошуку нових підходів до

⁴⁶ The EU top jobs: Who's next? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euractiv.com/sections/eu-elections-2014/eu-top-jobs-whos-next-286621>

⁴⁷ Election results [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.results-elections2014.eu/en/election-results-2014.html>

зміцнення архітектури ЄС та збільшення його впливу на світовій арені⁴⁸.

Підписання Угоди про асоціацію та лібералізація візового режиму⁴⁹

У травні – червні 2014 р. Україна досягла значних успіхів у питаннях європейської інтеграції.

Відзначивши зусилля українського уряду, 27 травня 2014 р. Європейська Комісія ухвалила останню – Четверту доповідь про поступ України у виконанні першого етапу Плану дій із лібералізації ЄС візового режиму, в якій дійшла висновку, що наша держава створила всі необхідні законодавчі, політичні та інституційні рамки. Комісія визнала, що зміст та обсяг цих реформ є достатнім, особливо якщо враховувати ситуацію в країні та внутрішні і зовнішні виклики, які наразі постали перед Україною. Тому Комісія вважає, що Україна виконала всі критерії у рамках першого етапу Плану дій і готова перейти до другого етапу лібералізації візового режиму.

Другий етап передбачає ефективну імплементацію нормативних актів, що були прийняті під час першого етапу виконання Плану дій. Так, Україна має перейти до поступової видачі біометричних закордонних паспортів, що відповідають стандартам ІКАО; здійснювати належний нагляд та контроль на кордоні; реалізовувати програми з управління міграцією, зокрема запровадити міграційний профіль і його регулярне оновлення,

⁴⁸ The next European Commission: What challenges? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euractiv.com/sections/eu-priorities-2020/next-european-commission-what-challenges-301140>

⁴⁹ Fourth report on the implementation by Ukraine of the Action Plan on Visa Liberalisation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/policies/international-affairs/general/docs/fourth_report_on_the_implementation_by_ukraine_of_the_action_plan_on_visa_liberalisation_en.pdf; План дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=244813273&cat_id=223280190&ctime=1324569897648; The EU's Association Agreements with Georgia, the Republic of Moldova and Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-14-430 en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-430_en.htm); EU and Ukraine sign 2% of association treaty [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://euobserver.com/foreign/123574>

накопичувати дані про обсяги та потоки міграції; забезпечувати належну інфраструктуру та зміцнювати спроможності відповідальних органів у сфері надання притулку; забезпечити ефективний захист жертв торгівлі людьми, включаючи дітей; здійснювати ефективну координацію між державними органами, що займаються боротьбою з організованою злочинністю та тероризмом; посилювати оперативну та спеціальну слідчу спроможність правоохоронних органів та її послідовне й ефективне використання у боротьбі з прикордонною злочинністю; підвищувати обізнаність громадськості з питань протидії расизму, ксенофобії, антисемітизму та інших форм дискримінації; зміцнювати спроможності відповідальних органів у сфері антидискримінаційної політики та ін.

Крім того, 27 червня 2014 р. відбулося підписання економічної частини Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Україною (політичну частину положень угоди, що стосувалася питань політичної взаємодії, безпеки та боротьби з тероризмом, було підписано 21 березня 2014 року), Грузією і Молдовою.

Парламентарії ОБСЄ ухвалили Бакинську декларацію та прийняли ряд резолюцій⁵⁰

Щорічна 23-я сесія ОБСЄ, що відбулася 28 червня – 2 липня 2014 року у Баку (Азербайджан) під девізом «Хельсінкі +40: мета – безпека кожної людини», відзначилася проведенням жвавих дебатів на тему «Зростання екстремізму, радикалізму і ксенофобії: виклики для регіону ОБСЄ» (29 червня) та експертним обговоренням ситуації в Україні (1 липня).

Результатом роботи сесії стало прийняття державами-учасницями Бакинської декларації, яка містить рекомендації стосовно напрямів діяльності ОБСЄ та держав-учасниць у сферах політики, безпеки, економіки, охорони і захисту довкілля та прав людини. 140 статей Бакинської декларації включають резолюції трьох основних комітетів Парламентської асамблеї ОБСЄ – Комітету з політичних питань і безпеки, Комітету з економічних

⁵⁰ OSCE parliamentarians adopt Baku Declaration: Wide-ranging recommendations in fields of security, human rights and more approved by wide margin [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osce.org/pa/120673>

питань, науки, технології і довкілля та Комітету з питань демократії, прав людини та гуманітарних питань, а також 12 окремих резолюцій, що складають додатки до Декларації.

Українська криза є основною темою всіх ухвалених на сесії документів. Серед рекомендацій з політичних питань і безпеки Декларація «висловлює глибоке занепокоєння ситуацією в Україні і підкреслює роль ОБСЄ у залученні всіх сторін до конструктивного діалогу, моніторингу і підтримці виконання всіх принципів і зобов'язань ОБСЄ на місцях, запобіганні подальшій ескалації кризи і сприянні дипломатичному процесу з метою мирного розв'язання кризи». При цьому Декларація, посиляючись на основні принципи, закріплені у Гельсінському заключному акті, зокрема щодо непорушності кордонів і територіальної цілісності, мирного врегулювання спорів, рівності прав і самовизначення народів, «закликає Російську Федерацію скасувати анексію Автономної Республіки Крим і міста Севастополь, Україна». ПА ОБСЄ також закликає владу України ретельно розслідувати всі нещасні випадки, що мали місце в Україні за період кризи, зокрема в Одесі.

Крім того, Декларація закликає до «формування сталих і більш жорстко регламентованих нормативних рамок національних референдумів з метою запобігання їх неправомірному застосуванню, враховуючи при цьому національні конституції та відповідні міжнародні стандарти».

У Декларації також підтримуються посилені заходи у військовій сфері на основі зміцнення довіри, демократичний контроль за збройними силами країн-учасниць та комплексна оцінка кіберзагроз.

У сфері захисту і охорони довкілля та економіки Парламентська асамблея ОБСЄ закликає держави-учасниці до продовження стабільної роботи у напрямі укладення нової універсальної угоди з питань клімату, ухвалення спеціальних норм з метою обмеження ризиків виникнення фінансових криз, а також до вжиття всіх необхідних заходів, спрямованих на створення умов для досягнення жінками фінансової незалежності та забезпечення юридичного визнання прав жінок на власність.

У Декларації запропоновано широкий спектр рекомендацій у сфері розвитку демократії і прав людини – від засудження злочинів

проти працівників-мігрантів, вчинених через ненависть, до закликів до посиленої боротьби з антисемітизмом та розгляду індивідуальних випадків порушення прав людини в регіоні ОБСЄ.

Додатки до Декларації включають 12 резолюцій, що стосуються питань: явного жорсткого й не виправданого порушення Гельсінкських принципів Російською Федерацією; розвитку потенціалу посередництва у регіоні ОБСЄ; регіональної співпраці у Південно-Східній Європі; боротьби з тероризмом; подальшої взаємодії ОБСЄ з Афганістаном; захисту і просування соціально-економічних прав у регіоні ОБСЄ; продовольчої безпеки, обмежених водних ресурсів і стабільності в регіоні ОБСЄ; комплексної імміграційної реформи; становища біженців у регіоні; захисту культурної власності в регіоні; запобігання торгівлі дітьми з метою сексуальної експлуатації та судового переслідування у таких випадках; окрема резолюція стосується майбутнього 40-річчя ОБСЄ як регіону довіри і взаємовигідного співробітництва. Державам-учасницям надано рекомендації щодо напрямів і шляхів розв'язання нагальних проблем у кожній із зазначених сфер.

Інформаційно-аналітичний дайджест

РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Травень – червень 2014 р.

*За загальною редакцією В. О. Зайчука,
академіка НАПН України*

Випуск підготували:

Мишак І. М., Коптева О. О.,
Санченко А. Є., Шемшученко С. О.

Відповідальна за випуск:

Ворошилова І. В.

Формат 60x90/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 2,89. Обл.-вид. арк. 3,62.

Оригінал-макет підготовлено в
Інституті законодавства Верховної Ради України
04053, м. Київ, пров. Несторівський, 4.